Domov seniorov ARCHA

číslo: 25

júl/august/september 2025

ARCHA NOVINY

štvrťročník pre klientov, príbuzných, priateľov a všetkých podporovateľov DS ARCHA

Júl vonia po slnku a dlhých večeroch.
August plynie pomaly, akoby mal viac času než ostatné mesiace.
Letné dni nás učia oddychovať a byť viac vonku.
Medzi dovolenkami a návratmi domov zbierame malé príbehy.
September sa už potichu hlási o slovo.
Prináša svieži vzduch.
Leto sa lúči, no zanecháva energiu.
Jeseň zatiaľ len nesmelo klopká na dvere.
Nech sú pre vás plné inšpirácie.

Oľga Jarošová – riaditeľka DS ARCHA

Jeseň

Jeseň prichádza potichu,
s chladným dychom medzi stromami,
listy padajú ako myšlienky
na cestu, ktorá sa spomaľuje.

Ráno má farbu hmly,
popoludnie zlatý pokoj,
slnečné lúče sa krátia
a tiene sú úprimnejšie.

Stromy sa učia púšťať,
zem prijíma, čo jej patrí,
v tichu polí a záhrad
dozrieva čas na zmenu.

Večer vonia po daždi,
svetlo sa skrýva skôr než včera,
jeseň nás učí zastaviť sa
a počúvať vlastné kroky.

Zdroj: anonym

Zdroj – obrázok:
https://www.google.com/search?q=autumn+wallpapeer&rlz=1C1CHBF_skSK856SK856&oq=autumn+wallpapeer&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIGCAEQRRg80gEIMTkxOWowajeoAgCwAgA&sourceid=chrome&ie=UTF-8#sv=CAMSZxowKg5ZN1VFUHBtV0dvSGxuTTIOWTdVRVBwbVdHb0hsbk06DnhWVl85cTAzaUdDZTlNIAQqLwobX1ZiMkFhYU9tT3Z2ODdfVVB4cWpXd0FRXzg3Eg5ZN1VFUHBtV0dvSGxuTRgAMAEYByCUz_7yDDACSgoIARACGAIgAigC

Vinobranie – tradícia, história a význam

Vinobranie je jednou z najstarších a najvýznamnejších poľnohospodárskych tradícií v strednej Európe. Predstavuje obdobie zberu hrozna, ktoré sa následne spracúva na víno. Okrem samotnej práce vo vinohradoch má vinobranie aj silný kultúrny a spoločenský rozmer – spája ľudí, oslavy, folklór, hudbu a vďaku za úrodu.

História vinobrania

Pestovanie viniča a výroba vína majú tisícročnú históriu. Prvé zmienky o víne pochádzajú už zo starovekých civilizácií Mezopotámie, Egypta a Grécka. Rimania významne prispeli k rozšíreniu viniča po celej Európe, vrátane územia dnešného Slovenska. S rozvojom vinohradníctva sa postupne formovali aj tradície spojené so zberom hrozna – vinobrania.

V minulosti bolo vinobranie nielen obdobím intenzívnej práce, ale aj symbolom prežitia. Dobrá úroda znamenala dostatok vína na celý rok, čo malo veľký hospodársky aj spoločenský význam. Zber hrozna sa často začínal až po oficiálnom povolení vrchnosti, aby sa zabezpečila jeho optimálna zrelosť a kvalita.

Čo je vinobranie dnes

Dnes má vinobranie dve podoby. Prvou je samotný odborný zber hrozna vo vinohradoch, ktorý sa riadi presnými kritériami – cukornatosťou, kyslosťou a zdravotným stavom hrozna. Druhou sú vinobrania ako slávnosti, ktoré sú určené širokej verejnosti.

Vinobrania sa zvyčajne konajú na prelome augusta a septembra, najčastejšie v tradičných vinárskych oblastiach. Sú sprevádzané sprievodmi v krojoch, ľudovou hudbou, tancom, ochutnávkami mladého vína a burčiaku. Neodmysliteľnou súčasťou sú aj remeselné trhy a regionálne špeciality.

Význam a symbolika

Vinobranie symbolizuje ukončenie jedného cyklu a začiatok nového. Je oslavou práce vinohradníkov, prírody a spolupráce človeka so zemou. Zároveň je pripomienkou trpezlivosti – od zasadenia viniča až po hotové víno uplynie dlhý čas.

Aj v súčasnosti si vinobranie zachováva svoje čaro. Spája minulosť s prítomnosťou, tradície s moderným vinárstvom a ponúka priestor na stretnutia, oddych a kultúrne zážitky. Je dôkazom toho, že niektoré zvyky majú hodnotu, ktorú stojí za to udržiavať a odovzdávať ďalším generáciám.

Modlitba na letné a skoré jesenné mesiace

Dobrý Bože,
ďakujeme Ti za dni leta, za slnko, oddych a čas obnovy.
V júli nás napĺňaj vďačnosťou za dar života
a posilňuj nás láskou Kristovej obety.

V auguste nás veď po ceste ticha a dôvery,
aby sme sa spolu s Pannou Máriou učili pokore
a otvorenosti pre Tvoju vôľu.
Ochraňuj naše rodiny, cesty i návraty domov.

V septembri nám daj múdrosť nových začiatkov,
trpezlivosť v práci a pokoj v srdci.
Nauč nás prijímať zmeny
a vidieť v nich Tvoje vedenie.

Nech nás celé toto obdobie sprevádza Tvoje požehnanie
a nech všetko, čo prežívame,
vedie k väčšej láske k Tebe i k blížnym.
Amen.

Zdroj -obrázok:
https://www.google.com/search?q=pray+hand&rlz=1C1CHBF_skSK856SK856&oq=pray+hand&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQABiABDIHCAIQABiABDIHCAMQABiABDIHCAQQABiABDIHCAUQABiABDIHCAYQABiABDIJCAcQABgKGIAEMgcICBAAGIAEMgcICRAuGIAE0gEIMTk4MmowajmoAgCwAgA&sourceid=chrome&ie=UTF-8#sv=CAMSZxowKg44c0M2aDljcnVQNG1rTTIOOHNDNmg5Y3J1UDRta006DmwwTUxSUlVQLVFkeERNIAQqLwobX1RjQ0FhZWpjRnRHUXhjOFBoZktDbVFvXzcxEg44c0M2aDljcnVQNG1rTRgAMAEYByDj_OBkMAJKCggBEAIYAiACKAI

Letné a jesenné tradície na Slovensku

Letné a jesenné mesiace patria na Slovensku k obdobiam bohatým na tradície, ktoré sú úzko späté s prírodou, prácou na poli, vierou aj komunitným životom. Od júla až do neskorej jesene sa striedajú sviatky, zvyky a oslavy, ktoré odrážajú rytmus roka a úctu k tomu, čo príroda človeku dáva.

Letné tradície a sviatky

Leto bolo oddávna obdobím intenzívnej práce, ale aj radosti a spoločenských stretnutí. Jedným z najvýznamnejších sviatkov je svätý Ján (24. jún), s ktorým sa spájali jánske ohne. Oheň symbolizoval očistu, ochranu a silu slnka. Ľudia sa pri ohňoch stretávali, spievali, tancovali a verili, že plamene ich ochránia pred chorobami a nešťastím.

Letné mesiace boli zároveň časom dožiniek v niektorých oblastiach, najmä pri skorších obilninách. Dožinky boli prejavom vďaky za úrodu a tvrdú prácu roľníkov. Neodmysliteľnou súčasťou boli kroje, sprievody, piesne a tradičné jedlá.

Významnú úlohu mali aj púte a hodové slávnosti, ktoré sa viazali na patrónov kostolov. Spájali duchovný rozmer s rodinnými stretnutiami a zábavou. Hody boli príležitosťou na upevňovanie vzťahov v obci a zachovávanie miestnych zvykov.

Prechod k jeseni

S príchodom augusta a septembra sa charakter tradícií postupne mení. Práca v prírode vrcholí a začína sa obdobie zberu plodov. Zber ovocia, zeleniny a hrozna bol vždy spojený s pocitom vďačnosti, ale aj únavy po náročnom roku.

Najznámejšou jesennou tradíciou je vinobranie, ktoré má na Slovensku dlhú históriu, najmä v vinohradníckych oblastiach. Predstavuje spojenie práce, tradície a radosti zo spoločného stretnutia

Jesenné zvyky a duchovný rozmer

Jeseň bola v ľudovej kultúre vnímaná ako čas stíšenia a prípravy na zimu. Sviatok Sedembolestnej Panny Márie (15. september) má na Slovensku mimoriadne postavenie, keďže je patrónkou krajiny. Tento deň je spojený s púťami, modlitbou a zamyslením sa nad hodnotami viery, obety a nádeje.

Tradičné jesenné práce, ako mlátenie obilia, sušenie ovocia či príprava zásob, mali nielen praktický, ale aj symbolický význam – učili trpezlivosti, zodpovednosti a úcte k darom prírody.

Tradície dnes

Aj keď sa spôsob života zmenil, mnohé letné a jesenné tradície pretrvali v podobe folklórnych slávností, jarmokov a kultúrnych podujatí. Pripomínajú nám

korene, z ktorých vyrástla naša kultúra, a dávajú priestor na stretávanie generácií.

Letné a jesenné tradície na Slovensku sú dôkazom, že spojenie človeka s prírodou, vierou a komunitou má nadčasovú hodnotu. Sú mostom medzi minulosťou a prítomnosťou a stále majú čo povedať aj dnešnému človeku.

Zdroj – obrázok: https://www.google.com/search?sca_esv=5cf68b8f0ed15ed3&rlz=1C1CHBF_skSK856SK856&udm=2&fbs=ADc_l-Y7qsxB8eg_0OR-jAF88gtYd6AHJQIWFivsQsBxqdUKzIYBYF_6Yn-_LO0r8yRzNhRsDabRXkqqDmmTgkcD3zGZAFsN482inE0Tx_G5FYOgp06jgtxedW2rxxjFoNUsXlF6qkhu1sT46ufcu93_gQpS9SaoYCpCSLkjj2xcGV-1VVf2eCSxeSTEKVc5XpaFF_IYcF9E&q=zber+ovocia+jese%C5%88&sa=X&ved=2ahUKEwj7kMLrjruSAxUU_7sIHXudJUEQtKgLegQIERAB&biw=1920&bih=919&dpr=1&aic=0#sv=CAMSVhoyKhBlLTdXcTRzMWpta1BpY3hNMg43V3E0czFqbWtQaWN4TToOYnJTN0FKeU1WdUVlMk0gBCocCgZtb3NhaWMSEGUtN1dxNHMxam1rUGljeE0YADABGAcg7pyP9AIwAkoKCAEQAhgCIAIoAg

Zdroj - obrtzok:https://www.google.com/search?q=letn%C3%A1+trad%C3%ADcia&sca_esv=5cf68b8f0ed15ed3&rlz=1C1CHBF_skSK856SK856&udm=2&biw=1920&bih=919&aic=0&ei=ncKAadfZDdG49u8Pk56E0Qk&ved=0ahUKEwiXnM7Mj7uSAxVRnP0HHRMPIZoQ4dUDCBI&uact=5&oq=letn%C3%A1+trad%C3%ADcia&gs_lp=Egtnd3Mtd2l6LWltZyIQbGV0bsOhIHRyYWTDrWNpYUiBD1AAWJQOcAB4AJABAJgBmgGgAb4LqgEDNS44uAEDyAEA-AEBmAIJoAL6CMICCxAAGIAEGLEDGIMBwgIIEAAYgAQYsQPCAg4QABiABBixAxiDARiKBcICBRAAGIAEwgIEEAAYHsICBhAAGAgYHpgDAJIHAzAuOaAHmy2yBwMwLjm4B_oIwgcFMi00LjXIB0SACAA&sclient=gws-wiz-img#sv=CAMSVhoyKhBlLWdXbjR0Njl1c2dKbHNNMg5nV240dDY5dXNnSmxzTToOb2NjcFJPU01tUGIxLU0gBCocCgZtb3NhaWMSEGUtZ1duNHQ2OXVzZ0psc00YADABGAcgmbD8xgMwAkoKCAEQAhgCIAIoAg

Zdroj – obrázok: https://www.google.com/search?sca_esv=5cf68b8f0ed15ed3&rlz=1C1CHBF_skSK856SK856&udm=2&fbs=ADc_l-Y7qsxB8eg_0OR-jAF88gtYd6AHJQIWFivsQsBxqdUKzIYBYF_6Yn-_LO0r8yRzNhTE_eS8uKxUf5Tv9sibzmcJaWoA5nUjjsUiA79D_UHIkJpZf6B1zMp5SXg14-lRc-1Qx44yAl8o3IosZsAD_rKjtyKPEsEyxOkD-OLIeEJb7n2RzqwJgQhMckJU81fHHvyR9GZz6-GkZIwDVpH6w5TixoQVDQ&q=Sedembolestnej+Panny+M%C3%A1rie&sa=X&sqi=2&ved=2ahUKEwj0zI3Lj7uSAxWlBxAIHc2QItcQtKgLegQIFBAB&biw=1920&bih=919&dpr=1&aic=0#sv=CAMSVhoyKhBlLWNBZ2h6NzNsaC1GcXdNMg5jQWdoejczbGgtRnF3TToOR3ZYcXZtMEpOWlNwMU0gBCocCgZtb3NhaWMSEGUtY0FnaHo3M2xoLUZxd00YADABGAcgxfKT8AwwAkoKCAEQAhgCIAIoAg

Doplnenie

Doplňte chýbajúce slová do viet.

Po lete prichádza ročné obdobie, ktoré sa volá _____.
Medzi letné mesiace patrí júl, _____ a _____.
Na jeseň dozrievajú jablká, hrušky a _____.

Rozdeľte slová do správnych skupín:

júl, hruška, október, broskyňa, august, jablko

Letné mesiace: _____

Ovocie: _____

Nehodí sa medzi letné mesiace: _____

ARCHA noviny vydáva DS ARCHA. Redakčná rada: kolektív zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby. Text graficky upravil: kolektív redakčnej rady. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť príspevky podľa potreby tak, aby sa nezmenil ich význam.